

vergadering **C194 – ECO24**

zittingsjaar 2011-2012

Handelingen

Commissievergadering

Commissie voor Economie, Economisch
Overheidsinstrumentarium, Innovatie, Wetenschapsbeleid,
Werk en Sociale Economie

van 19 april 2012

INHOUD

Vraag om uitleg van de heer Koen Van den Heuvel tot de heer Philippe Muyters, Vlaams minister van Financiën, Begroting, Werk, Ruimtelijke Ordening en Sport, over de nood aan samenwerking tussen de beleidsdomeinen Onderwijs en Werk - 1485 (2011-2012)	3
--	---

■

Voorzitter: mevrouw Patricia Ceysens

Vraag om uitleg van de heer Koen Van den Heuvel tot de heer Philippe Muyters, Vlaams minister van Financiën, Begroting, Werk, Ruimtelijke Ordening en Sport, over de nood aan samenwerking tussen de beleidsdomeinen Onderwijs en Werk - 1485 (2011-2012)

De voorzitter: De heer Van den Heuvel heeft het woord.

De heer Koen Van den Heuvel: Minister, deze vraag gaat over een evidentie, maar blijkbaar is een goede samenwerking en afstemming tussen de beleidsdomeinen Onderwijs en Werk niet voor iedereen evident. Wij hebben volgende week onze staten-generaal om jongeren aan te moedigen om voor wetenschap en technologie te kiezen. Gisteren hadden wij daar met uw collega Smet een goede gedachtewisseling over. Ik heb de indruk dat het ook voor de regering een prioriteit wordt om jonge mensen de juiste keuzes te laten maken. We weten allemaal dat dat een knelpunt is, en een absolute noodzaak om onze economische groei, en dus onze welvaart en ons welzijn, te behouden. Arbeid is nu eenmaal een belangrijke productiefactor.

Tot onze verbazing krijgen we vanuit het veld, zoals men dat noemt, berichten dat de samenwerking tussen de beleidsdomeinen Werk en Onderwijs beter zou kunnen. We kennen het voorbeeld van de Taskforce Loopbaanbegeleiding, die al een tijdje niet meer zou zijn samengekomen en die daarvoor ook al op een zeer laag pitje draaide. Ik heb minister Smet daarover enkele weken geleden al ondervraagd. Hij bevestigde dat dat de voorbije tijd wat mank liep, maar hij zei dat hij dat met u zou uitklaren en bekijken hoe het beter kan. Met het argument dat die twee departementen om historische redenen niet goed kunnen samenwerken, komen we niet ver.

Ik heb ondertussen nog een kleine anekdote te vertellen. De topman van de VDAB en de topvrouw van het departement Onderwijs hebben hiervan enkele weken geleden tijdens een debat in de studentenstad Leuven nog eens een toonbeeld gegeven. Zij zijn twee lieve, zachte mensen, en in mijn ogen ook zeer competente mensen. *(Opmerkingen van de heer Bart Van Malderen. Gelach)*

Ik mag dat toch zeggen? Nu wou ik eens een goed woord zeggen, en het is weer niet goed. Secretaris, voor het verslag: de heer Van Malderen vindt dat die twee mensen niet allebei even lief of competent zijn. *(Gelach)*

Zij verweten elkaar in een woordenwisseling dat het vooral de andere was die samenwerking in de weg staat. Deze anekdote is symptomatisch. Langs de ene kant heb je de grote uitdaging en langs de andere kant beseffen heel wat mensen dat, maar ze zijn blijkbaar niet in staat om samen te werken.

Minister, het is onze taak als parlementsleden om u en ook uw collega aan te moedigen om de afstemming tussen het onderwijs en de arbeidsmarkt beter te organiseren, vooral omdat we nu ook zien dat er ad-hocoplossingen worden gezocht.

Dat er bottom-up wordt gehandeld, is op zich niet slecht. De Vlaamse Dienst voor Arbeidsbemiddeling en Beroepsopleiding (VDAB) en SYNTRA beginnen op lokaal vlak samen te werken met scholen. Gisteren hoorde ik ook nog dat bedrijven meer en meer het heft in eigen handen nemen door ad-hocsamenwerkingsverbanden met scholen op te zetten. Daar is op zich niets tegen, maar het zou toch leuk zijn indien er een structurele aanpak zou komen. In eerste instantie moet er een structurele samenwerking zijn tussen de departementen Onderwijs en Werk. Er moet ook een duidelijke structurele aanpak worden voorgeschreven aan de VDAB waardoor het duidelijk wordt in welke mate hij met de scholen kan omgaan.

Minister, wat is u vooral bijgebleven uit dat onderhoud met uw collega Smet over samenwerkingsinitiatieven in dit domein? Hoe staat u tegenover het ad-hocbeleid van de VDAB om scholen rechtstreeks aan te spreken?

We moeten ook met de centra voor leerlingenbegeleiding (CLB's) praten over de studiekeuzebegeleiding. Voor mij is iedereen vrij. We moeten niet kiezen voor een GOS-plan (Gemenebest van Onafhankelijke Staten) en andere leuke sovjetachtige toestanden, waarin wordt gezegd: "We hebben zoveel technici nodig. U bent daar niet voor in de wieg gelegd, maar u gaat het toch doen omdat u nu net de honderdste persoon bent."

Dat willen we niet, maar jongeren moeten toch met volle wetenschap kunnen kiezen. Zo weten wij allemaal dat slechts 10 procent van de afgestudeerde archeologen effectief in dat domein kan worden tewerkgesteld. Van mij mogen ze alle honderd beginnen, maar een 18-jarige moet weten hoe groot de kans is dat hij effectief die job zal uitoefenen, en dat 50 procent bij een administratie of bij een bank terechtkomt.

Minister, hoe ziet u de structurele aanpak tussen de VDAB's en de CLB's? Ik denk dat u ervan overtuigd bent dat die er beter kan komen.

Welke concrete initiatieven hebt u hieromtrent afgesproken met de collega's? Wat is de vooropgestelde timing? Er moeten acties komen, niet enkel intenties.

De voorzitter: Mevrouw Vermeiren heeft het woord.

Mevrouw Goedele Vermeiren: Voorzitter, ik sluit mij aan bij de vraagstelling van de heer Van den Heuvel. De aansluiting tussen onderwijs en arbeidsmarkt is een bekommernis van iedereen. We hebben gisteren een stemactieplan besproken. Daarin is dat nogmaals tot uiting gekomen.

Ik sluit mij vooral uit nieuwsgierigheid aan bij de vragen van de heer Van den Heuvel. Ik ben ook lid van de commissie Onderwijs. Hoe ver gaat die structurele samenwerking tussen de VDAB's en de CLB's, de scholen? Komt die samenwerking er echt? Hebben de scholen daar inspraak in? Kunnen zij rechtstreeks contact opnemen met de VDAB?

Ik wil pleitbezorger zijn voor de scholen die zelf heel actief moeten zijn in de studiekeuzebegeleiding. Zij kennen de leerlingen het best. De keuze moet vrij zijn en uitgaan van de interesses, maar het is inderdaad zo dat wat onbekend is, onbemand is. Dat heb ik gisteren ook gezegd. Heeft de VDAB een ondersteunende rol of gaat hij echt tussenkomen in die studiekeuze?

De voorzitter: De heer Bothuyne heeft het woord.

De heer Robrecht Bothuyne: Ik sluit graag kort aan bij de vragen die terecht werden gesteld.

We weten allemaal dat deeltijds leren en werken het moeilijk heeft om overeind te blijven. Ik weet dat er tussen SYNTRA Vlaanderen, SYNTRA, VDAB, CLB en de onderwijskoepels samenwerkingsovereenkomsten zijn, maar dat die in de praktijk veelal dode letter blijven. Afhankelijk van de goede wil en de motivatie van de mensen op het terrein gebeurt er hier en daar nog eens iets, maar eigenlijk wordt er heel weinig gebruik gemaakt van de mogelijkheid om bijvoorbeeld de leertijd als optie aan te bieden aan jongeren.

Minister, u kunt daar, in overleg met minister Smet, een belangrijke rol spelen om van die overeenkomst effectief in de praktijk iets verwezenlijkt te zien. Het is belangrijk dat we voldoende druk kunnen houden op de CLB's, de onderwijskoepels en de andere partners op het terrein om hier werk van te maken, zodat het deeltijds leren en werken opnieuw een relance kan krijgen.

De voorzitter: De heer Watteeuw heeft het woord.

De heer Filip Watteeuw: Ik sluit mij aan bij de vraagstelling van de heer Van den Heuvel.

Het is duidelijk dat de druk groot is om de arbeidsmarkt naar de scholen toe te brengen, de situatie op de arbeidsmarkt duidelijker te maken aan de studenten. Gisteren hebben we discussie gevoerd over de knelpuntvacatures. Het is belangrijk dat dat gebeurt, alleen mogen

we het niet overlaten aan goedbedoelde en zelfs goed doordachte, maar losse initiatieven van die ene speler, namelijk de VDAB. Het is goed dat die dat opmerkt en daar actief op inspeelt, maar het is belangrijk dat er vanuit het beleid duidelijke lijnen worden getrokken. Ik deel de nieuwsgierigheid van mevrouw Vermeiren naar uw antwoord en uw visie.

We moeten de arbeidsmarkt naar het onderwijs brengen, maar ook het omgekeerde moet gebeuren. In die zin is de samenwerking met minister Smet zeer belangrijk. Hoe kunnen we het onderwijs ook in de bedrijven brengen, meer dan nu het geval is?

De voorzitter: Minister Muylers heeft het woord.

Minister Philippe Muylers: We delen de bekommernis van minister Smet voor een betere samenwerking. Dat is een van de redenen waarom we niet één keer, maar al verschillende keren samen hebben gezeten. Er bestaat natuurlijk al heel wat, ook op vlak van beleidsvoorbereidende samenwerkingsinitiatieven. Er zijn gemeenschappelijke managementcomités van werk en onderwijs. Dat is een goede zaak, omdat men dan van elkaar het wat en hoe hoort. Ik ontken niet dat het water soms diep is. Tot nu toe is echter al gebleken dat minister Smet en ikzelf de brug willen slaan tussen beide, zodat er een betere samenwerking kan komen.

Ik ben blij dat u wat nuanceerde en niet vroeg wat we allemaal al hebben besproken. We delen veel, zoals de topsportscholen. We hebben al die elementen besproken.

We hebben ook afspraken gemaakt rond het loopbaanakkoord. U weet dat het loopbaanakkoord vooral een uitwerking is van concrete maatregelen naar het departement Werk toe, ook naar mij als minister van Werk en naar de VDAB. Er werd ook een aanzet gegeven en er is ook een akkoord van minister Smet in de ministerraad rond de niet-gekwalficeerde uitstroom. Zeer specifiek waren er een aantal vragen van de sociale partners naar onderwijs toe. Ik heb met minister Smet afgesproken dat hij daar vanuit onderwijs een voorzet gaat geven. We zullen die dan samen bekijken en naar de sociale partners gaan. Thema's zoals studie- en beroepskeuze, werkplekleren en leertijd, zullen daarbij aan bod komen.

Mijnheer Bothuyne, met het nieuwe SYNTRA-decreet is nog eens uitdrukkelijk het belang van het geheel onderschreven. Elementen als leertijd en niet-gekwalficeerde uitstroom horen zeker bij het aspect van een betere aansluiting op de arbeidsmarkt. Ik hoop dat ze in de voorstellen staan. Indien niet, zal ik ze zelf aankaarten bij minister Smet. We hebben nog geen datum vastgelegd. Ik verwacht een van de volgende dagen of weken het initiatief van minister Smet.

Voor wat de VDAB vandaag op het veld doet, wil ik eerst heel uitdrukkelijk zeggen dat de VDAB geen studiekeuzebegeleiding doet van leerlingen. Op Vlaams niveau was – ik zeg 'was' – de VDAB wel deelnemer aan de taskforce loopbaanbegeleiding, beter bekend als de taskforce CLB-VDAB. Die was geïnitieerd en gecoördineerd door Onderwijs. De opdracht van de taskforce was de professionalisering van de studie- en beroepskeuze. De stakeholders waaronder de VDAB moesten de scholen ondersteuning bieden bij de studie- en beroepskeuze van de leerlingen.

Zij kwamen onder andere tot een gecoördineerde en efficiëntere organisatie van diverse initiatieven rond informatie. Hoe kunnen we de informatie over studie- en beroepskeuze meer op één lijn zetten? Er zijn ook materialen en instrumenten gemaakt, die in onderwijs en werk in functie van die studiekeuze en arbeidsmarktoriëntering kunnen worden gebruikt. Die zijn verzameld en gebundeld en de actoren zijn ingelicht in functie van een gericht gebruik daarvan. Ondertussen is al die informatie ter beschikking gesteld op de website www.onderwijskiezer.be.

Dat was de doelstelling van de taskforce. Wat ons betreft, was de taak op dat moment afgerond. Er waren voor Onderwijs op dat moment ook andere prioriteiten: ik denk maar aan

de hervorming van het secundair onderwijs. Midden 2011 was de opdracht van de taskforce afgerond.

Wat de VDAB doet op lokaal niveau vind ik wel belangrijk. De indruk bestaat dat ze aan studiekeuzebegeleiding doen, maar dat doen ze heel duidelijk niet. Als een school plaatselijk arbeidsinformatie vraagt aan de provinciale dienst van de VDAB, zal de VDAB die geven. Dat is geen studiekeuzebegeleiding, hé. Voor mij is dat informatie over de arbeidsmarkt, over het type van vragen die de VDAB in die streek krijgt. Het is ook de taak van de VDAB om die informatie te geven, denk ik. Dat kan gebeuren op vraag van de scholen zelf.

Die informatie kunnen de scholen, maar ook de begeleiders in de scholen en de leerkrachten, dan bij de begeleiding van de studiekeuze gebruiken. Maar daarom doet de VDAB niet aan studiekeuzebepaling. Ze geven informatie, zodat degenen die de studiekeuzebegeleiding doen, meer kennis van zaken hebben. Dat kan provinciaal of lokaal zijn, daarmee ben ik het helemaal eens. Dat lijkt me ook logisch, omdat de arbeidsmarkt nogal eens kan verschillen. Ik kan me voorstellen dat die in Kortrijk heel anders is dan in Lommel of weet ik veel. Het lijkt me logisch dat je dat plaatselijk opvraagt.

Voor het wegwerken van knelpunten op de arbeidsmarkt en het realiseren van een preventief tewerkstellingsbeleid is Onderwijs altijd de prioritaire partner voor Werk. Er is ook de opdracht gegeven aan de VDAB, als arbeidsmarktregisseur, om de banden met alle partners sterk aan te halen, dus ook met Onderwijs. Het is dus inderdaad zo dat aan de provinciale VDAB-directies is gevraagd om met de plaatselijke onderwijspartners actief samen te werken.

Er zijn drie doelstellingen vooropgesteld, waarvoor een operationele samenwerking kan zijn met scholen of scholengemeenschappen. De eerste heeft te maken met competentie- en kwalificatieverwerving. Ik geef een voorbeeld. De VDAB geeft gratis praktische modules beroepsgerichte vaardigheidstraining aan leerlingen in het laatste jaar beroeps of technisch secundair. Dat is bekend bij sommigen van jullie als de 72 urenopleiding. Dat is een goede manier van werken. Daarnaast is dat ook een moment waarop afspraken worden gemaakt voor de doorverwijzing van werkzoekenden voor het volgen van onderwijskwalificerende trajecten. Wat u naar voren brengt, gebeurt daar ook. Dat is geen beroepskeuze, dat is een praktische ervaring.

Een tweede zaak die men doet, zijn projecten voor studie- en beroepskeuze en intrede op de arbeidsmarkt. Dat gebeurt bij de laatstejaarsstudenten in het secundair onderwijs. Ik geef twee voorbeelden. Tijdens doedagen hebben leerlingen van het lager onderwijs een dag de kans om op praktische wijze kennis te maken met technische beroepen. Er wordt weer informatie gegeven over wat je later gaat doen in een bepaald technisch beroep. Dat noem ik geen begeleiding, dat is informatieverstrekking.

Een ander voorbeeld is de campusactie, waarbij leerkrachten en leerlingen van het laatste jaar secundair informatie krijgen over arbeidsmarkten en over de werking van de VDAB. Dat doet men omdat er natuurlijk ook altijd mensen zijn die van het secundair onderwijs rechtstreeks naar de arbeidsmarkt gaan. Zij moeten weten wat ze bij de VDAB kunnen krijgen of niet en ook hoe de arbeidsmarkt eruit ziet. Dat is voor mij opnieuw informatie, geen studiekeuzebegeleiding.

Het derde grote deel is de strategische netwerking en samenwerking. Scholen worden betrokken bij arbeidsmarktgerichte projecten en programma's, samen met andere stakeholders, zoals sectoren en bedrijven. Je kunt dat moeilijk los zien. U weet dat ik er heel sterk op hamer dat de VDAB met alle partners op het terrein die met arbeidsmarkt te maken hebben, akkoorden sluit en aan netwerking en samenwerking doet.

Mijnheer Van den Heuvel, ik benadruk nog eens dat ik pleit voor een verdere structurele samenwerking, ook tot op het vlak van Vlaanderen. Voor mij is er geen contradictie en ook geen overlapping tussen wat de VDAB doet en wat de studiekeuzebegeleiding doet. Dat is

complementair. Maar dankzij het loopbaanakkoord en de voorstellen van minister Smet, waarop ik nu even wacht en die we, zoals we hebben afgesproken, met de sociale partners en met Onderwijs verder zullen uitwerken, kan die structurele samenwerking ook op Vlaams vlak verder vorm krijgen. Zowel minister Smet als ikzelf staan daar volledig achter.

De voorzitter: De heer Van den Heuvel heeft het woord.

De heer Koen Van den Heuvel: Minister, dank u voor uw antwoord. Ik ben blij te horen dat u een groot voorstander van de structurele samenwerking bent. Die is inderdaad absoluut nodig.

Misschien kan ik uit uw antwoord afleiden dat de VDAB tot nu toe eerder afwachtend is. U zegt dat hij informatie geeft als er een vraag is. Het zou goed zijn dat er op Vlaams niveau een kapstok komt om de lokale samenwerking tussen scholen, CLB's en de VDAB in een format te brengen. De arbeidsmarkt is in Vlaanderen niet overal gelijk. Het spreekt vanzelf dat dit regionaal wordt aangepakt.

Dit moet met overleg gebeuren. In het actieplan Science, Technology, Engineering and Mathematics (STEM) staat ook dat er sectorconvenanten moeten worden afgesproken. Een regionale differentiatie is nodig, maar wellicht ook – en dat hangt daarmee samen – een sectorale invulling. Professor Sels heeft berekend dat er tegen 2015 of 2016 in de chemie ongeveer 20.000 mensen moeten worden vervangen. Dat is op relatief korte termijn. Ook daar moeten de sociale partners een sectorale inbreng doen.

Minister, ik kan u alleen maar aanmoedigen om daar werk van te maken en een duidelijke structurele format te organiseren, zodat de verschillende sociale partners – VDAB en CLB's – weten wat van hen wordt verwacht. De zaak moet proactief benaderd worden. Dat kan efficiënter verlopen dan wanneer iedereen, weliswaar goedbedoeld, in zijn eigen hoekje initiatieven neemt. De outcome daarvan is wellicht minder groot dan wanneer het structureel wordt aangepakt.

Minister Philippe Muyters: U zegt dat men nogal passief of afwachtend is. De drie strategische doelstellingen die ik heb genoemd, vormen een proactief beleid. De provinciale diensten hebben die opdracht gekregen. Ze wachten niet alleen tot een school toevallig eens informatie komt vragen. Het blijft wel beperkt tot het verstrekken van informatie. Het gaat niet om studiebegeleiding. Daarvoor is de VDAB niet de partner.

De voorzitter: De heer Van den Heuvel heeft het woord.

De heer Koen Van den Heuvel: Heb ik goed begrepen dat het werk van de taskforce, met de VDAB en de CLB's, volgens u is afgerond?

Minister Philippe Muyters: De doelstelling is bereikt, maar het kan best zijn dat we er na het loopbaanakkoord, en daarin het deel Onderwijs versus arbeidsmarkt, nieuw leven inblazen met een gerichte nieuwe taak. De taak die men had – informatie ter beschikking stellen, de bestaande instrumenten breder laten kennen – is uitgevoerd.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

■